

**XIII. ORTAÇAĞ VE TÜRK DÖNEMİ KAZILARI
VE SANAT TARİHİ ARAŞTIRMALARI
SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ**

14-16 Ekim 2009

**PROCEEDINGS OF THE XIIIth SYMPOSIUM
OF MEDIEVAL AND TURKISH PERIOD
EXCAVATIONS AND
ART HISTORICAL RESEARCHES**

14-16 October 2009

AYRIBASIM / OFFPRINT

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Kadir PEKTAŞ

Saim CİRTİL

Selda ÖZGÜN CİRTİL

Gökçen Kurtuluş ÖZTAŞKIN

Hicran ÖZDEMİR

Erbil AKTUĞ

Ramazan UYKUR

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
SANAT TARİHİ BÖLÜMÜ

XIII. ORTAÇAĞ VE TÜRK DÖNEMİ KAZILARI
VE SANAT TARİHİ ARAŞTIRMALARI
SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ
14-16 Ekim 2009

PROCEEDINGS OF THE XIIIth SYMPOSIUM
OF MEDIEVAL AND TURKISH PERIOD
EXCAVATIONS AND
ART HISTORICAL RESEARCHES
14-16 October 2009

Yayına Hazırlayanlar / Editors
Prof. Dr. Kadir Pektaş
Yrd. Doç. Dr. Saim Cirtil
Dr. Selda Özgün Cirtil
Öğr. Gör. Gökçen Kurtuluş Öztaşkin
Araş. Gör. Hicran Özdemir
Araş. Gör. Erbil Aktuğ
Uzm. Ramazan Uykur

Yayımlanan yazıların içeriğinden yazarları sorumludur.

© Copyright 2010, Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü

ISBN 978-605-5607-42-5

Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Sanat Tarihi Bölümü Yayınları No: 1

Baskı / Printed by
BİLTUR Basım Yayın ve Hizmet A.Ş.
Dudullu Organize Sanayi Bölgesi 1. Cadde No. 16
Ümraniye - İstanbul/Türkiye
Tel: +90 (216) 444 44 03 Fax: +90 (216) 327 15 44
www.bilnet.net.tr
Sertifika no: 15690

Yapım ve Dağıtım / Production and Distribution
Zero Prodüksiyon Kitap-Yayın-Dağıtım Ltd. Şti.
Abdullah Sokak, No: 17, Taksim, 34433 İstanbul
Tel: +90 (212) 244 7521 Fax: +90 (212) 244 3209
E.posta: info@zerobooksonline.com
www.zerobooksonline.com
www.egeyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. Kadir Pektaş'ın Konuşması	ix
Prof. Dr. Celal Şimşek'in Konuşması	xi
Prof. Dr. Halil Kumsar'ın Konuşması	xiii
Göynük Meryem Kadın Çeşmesi ve Bekâr (Girçık=Çıkçık=Gusülhane) Hamamı <i>Hakkı Acun</i>	1
Morava Okulu/Ekolü (14.-15. yy Sırbistan) <i>Su Sultan Akülker</i>	11
Eskişehir, Başara Köyü Kazılarında Bulunan Bizans Dönemi Kiliseleri <i>A. Oğuz Alp</i>	21
Kapadokya Bölgesi Soğanlıdere Vadisi'ndeki Karabaş, Canavar ve Geyikli Kilise Duvar Resimleri ve Skepides Ailesi <i>Feride İmrana Altun</i>	31
Eski Ahlat Şehri Kazısı 2006-2007 Yıllarına Ait Sırsız Seramik Tipolojisi <i>Göknil Arda</i>	41
Başur Höyük Kazısı Lüle Buluntuları <i>Gökben Ayhan</i>	49
İstanbul'dan Musluklu Taş Tekneler <i>H. Örcün Barışta</i>	59
Öresun (Tepesi Delik) Hanı'nda Temizlik ve Restorasyon Çalışmaları <i>Ali Baş</i>	69
Bitlis Kalesi Kazısı Sırlı Seramikleri Üzerine Bir Değerlendirme <i>Gülsen Baş</i>	83
Denizli / Honaz'daki Tarihi Kalıntılar Üzerine Birkaç Söz <i>Ahmet Ali Bayhan</i>	93
İstanbul - Heybeliada'daki Mekteb-i Bahriye-i Şâhane Kışlası'nın İnşaat Aşamaları Üzerine Bazı Gözlemler <i>Z. Kenan Bilici</i>	105
Ahlat Underground Settlements Research Project 2007-2008-2009 <i>Roberto Bixio – Andrea De Pascale with the collaboration of Andrea Bixio – Elisa Leger – Alessandro Maifredi – Mauro Traverso – İrem Yalçın</i>	123
Edirne'de Bulgar - Ortodoks Kiliseleri <i>Yılmaz Büktel</i>	131
Ayasuluk'ta Yeni Bulunan Kale Köşkü ve Hamamı <i>Mustafa Büyükkolancı</i>	143

Türk Türbe Mimarisinde Ender Bir Örnek: “Milas Ortaköy’de İkiz Türbe” <i>Ersel Çağlıtütüncigil</i>	155
14. Yüzyıldan Üç Ahşap Minber / Birkaç Soru, Birkaç Cevap <i>Nusret Çam</i>	165
Gereme Panagia Kilisesi (2005 Yılı Kazı Sonuçları) <i>Nilay Çorağan Karakaya</i>	175
2008 Dönemi Ani Kazılarında Ortaya Çıkarılan İnsan ve Hayvan Figürlü Keramik Kaplar Üzerine Değerlendirmeler <i>Yaşar Çoruhlu</i>	185
Alaşehir Kurşunlu Han Kazısı ve Temizlik Çalışmaları <i>Ertan Daş</i>	197
Balat İlyas Bey Külliyesi 2008 Yılı Kazısı ve Temizlik Çalışmaları <i>Yekta Demiralp - Şakir Çakmak</i>	213
Teke Yöresi Sarnıçları <i>A. Şevki Duymaz</i>	225
Yeşilbağcılar (Gibye) Evleri <i>Mustafa Ekmekçi - Sertan Atasoy</i>	235
2008 Alara Kazısı <i>Osman Eravşar</i>	245
Urfa Türk İslam Mimarisinde Ejder Figürünün Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme <i>Süreyya Eroğlu</i>	253
Bilecik-Osmaneli’de Bir Osmanlı Dönemi Rum Kilisesi: Hagios Georgios <i>Seçkin Evcim</i>	259
Seyitgazi - Doğançayır Beldesinde Bulunan Melekgazi Zaviyesi <i>Ali Gerengi</i>	269
Tamarra de Lempicka ve Hale Asaf / Art-Deco’nun Işığı ve Özü <i>Kıymet Giray</i>	281
Balat İlyas Bey Külliyesi Kazısında Ortaya Çıkarılan Seramiklerin Değerlendirilmesi (2007-2008) <i>Sevinç Gök Gürhan</i>	291
Hierapolis Martyriumu / Arkeolojik ve Mimari Analiz <i>Güven Gümgüm</i>	307
Kemah Çevresinden Birkaç Urartu Kalıntısı <i>Hamza Gündoğdu</i>	317
Kitabelere Taşınan İmgeler: Anadolu Selçuklu ve Osmanlı Beyliği Örnekleri <i>Sema Gündüz</i>	325
Yumuktepe Pişmiş Toprak Kandilleri <i>Eda Güngör - Gülgün Köroğlu - Ergün Laflı</i>	333
Bulgaristan’da Az Bilinen Bir Osmanlı Eseri: Hasköy Hamamı <i>Bahriye Güray</i>	343
Bandırma Eski İskele / Belediye Eski Binasının Mimari ve Fonksiyonel Özellikleri <i>Şennur Kaya – Akın Tuncer</i>	351

Ankara Saraç Sinan Camisi 2008 Yılı Restorasyonu <i>Ali Kılıç</i>	359
Orta Asya Türk Zaman/Mekan Algısının Zara Halılarına Uzanan Yansımaları <i>Sibel Kılıç</i>	371
The Külliye of Gazi Turhan Bey in the Village of Kırkkavak, District of Uzunköprü Research and Resurrection of a Disappeared Early-Ottoman Building Complex <i>Machiel Kiel</i>	381
Amorium'da Bulunan Yeni Veriler Işığında Bizans Dünyası'nda Şarap Üretimi <i>Oğuz Koçyiğit</i>	393
Bitlis Kalesi Yapıtaşlarının Jeolojik Özellikleri ve Mühendislik Problemleri <i>Tamer Koralay – Mehmet Özkul – Halil Kumsar – Kadir Pektaş</i>	403
Yumuktepe Höyüğü Kazılarında Ortaçağ Takıları <i>Gülgün Köroğlu</i>	417
Hadrianoupolis ve Çevresinden Geç Ortaçağ Sırlı Seramik Örnekleri <i>Ergün Laflı – Gülseren Kan Şahin</i>	427
Kuşadası - Kadıkalesi / Anaia Kazısı 2009 Yılı Çalışmaları <i>Zeynep Mercangöz – Filiz İnanan</i>	433
Panaztepe Bizans Dönemi Sırsız Seramikleri <i>Sinan Mimaroğlu</i>	443
Amasya-Harşena Kalesi ve Kızlar Sarayı Kazısı 2009 Yılı İlk Sonuçları <i>E. Emine Naza-Dönmez</i>	453
Kastamonu-Kasaba Köyü Mahmud Bey Camii Kalem İşİ Bezemeleri ve Osmanlı Bezeme Sanatına Etkileri <i>Candan Nemlioğlu</i>	463
Tatların Yeraltı Şehri <i>Demet Okuyucu</i>	473
Akdenizle Kucaklaşan Osmanlı Seramikleri ve Günümüze Ulaşan Yansımaları <i>Gönül Öney</i>	479
Eyüp'te Bir Grup Çarduvar (Açık) Türbe Hakkında Notlar <i>Hakkı Önkal</i>	481
Denizli Arkeoloji Müzesi'nde Yer Alan Bizans Dönemi Maden Haçlarından Bir Grup <i>Hicran Özdemir – Gökçen K. Öztaşkın</i>	489
Marmaray-Metro İnşaatı Sirkeci Kurtarma Kazılarında Bulunan Osmanlı Camları <i>Üzlifat Özgümüş</i>	501
Yüzyılın Tanığı Afyonkarahisar Lisesi <i>Selda Özgün Cirtil</i>	507
Niğde-Çamardı İlçesi'ndeki Türk Mimari Eserleri <i>Mehmet Özkarcı</i>	517
Eskişehir Karacahisar Kalesi Ortaçağ Seramiklerinden Bir Grup: Yeşil ve Erguvan Lekeli Seramikler <i>Muradiye Öztaşkın</i>	525
Denizli Beyliği ve Sikkeleri Hakkında Bir Araştırma <i>Gündegül Parlar</i>	537

Denizli - İlbadi Mezarlığı'ndaki Selçuklu ve Beylikler Dönemi Mezar Taşları Üzerine <i>Kadir Pektaş</i>	545
Denizli ve İlçelerinin (Buldan, Bekilli, Çal, Tavas Yatağan, Serinhisar, Acıpayam) Kapı Tokmak ve Kapı Halkaları <i>Betül Savcı</i>	553
Bakü - Şirvanşahlar Sarayı'ndaki 'Divanhane' Yapısı Hakkında <i>Yüksel Sayan</i>	561
Anadolu'da Selçuklu Döneminde Niğde ve Kayseri Çevresinde Bulunan Taçkapılar Üzerine Bazı Düşünceler-I <i>Mustafa Kemal Şahin</i>	569
Sepet Tipi Küpelere Bizans Anadolu'sundan Yeni Bir Yorum: Amorium Sepet Tipi Küpeleri <i>Murat Şen</i>	583
Laodikeia Kuzey Bazilikası (Kilisesi) <i>Celal Şimşek – Bahadır Duman</i>	593
Türk İslam Sanatında Şadırvan Mimarisinin Ortaya Çıkışı Üzerine <i>Şerife Tali</i>	603
Sivas Kangalağası Konağı'nın 19. Yüzyıl Türk Resim Sanatı Tarihi İçindeki Yeri ve Önemi <i>Gülsen Tezcan</i>	613
Hoşap Kalesi Kazısı - 2008 <i>Mehmet Top</i>	621
Heyet-i Edebiyye'de İki Ressam: Nazmi Ziya ve Çallı İbrahim <i>Elvan Topallı</i>	631
Osmaniye Ortaçağ Seramikleri Ön Değerlendirmesi <i>Füsun Tülek</i>	639
Artuklu Meliki İmâdeddin Ebu Bekr'in Sikkesinde Ejder/Evren İle Mücadele İkonografisi <i>Ramazan Uykur</i>	647
Gelibolu Yarımadası'nda Bir Osmanlı Yerleşimi: Yenişehir (Burhan) <i>Ali Osman Uysal</i>	653
16.-18. Yüzyıllarda Osmanlı Saray Terzileri Teşkilatı <i>Bahattin Yaman</i>	663
Bozcaada Köprülü Mehmet Paşa ve Alaybey Camileri <i>Alptekin Yavaş</i>	671
1855 Depreminden Sonra Bursa'da Osman ve Orhan Gazi Türbelerinin Yeniden İnşası <i>Doğan Yavaş</i>	681
Hermann Jansen'in Bazı Anadolu Kentleri İçin Yaptığı Konut Tasarımları ve Denizli Örneği <i>Mehmet Yavuz</i>	693
Tebrik-Nâme-i Millî'ye Göre II. Abdülhamid'in İstanbul'daki İmar Faaliyetleri II: Tekkeler <i>Nurcan Yazıcı</i>	707
Edirne Dilaverbey Mahallesi Kurtarma Kazılarında Bulunan Erken Osmanlı Seramikleri <i>Gülgün Yılmaz</i>	721

ESKİŞEHİR KARACAHİSAR KALESİ ORTAÇAĞ SERAMİKLERİNDEN BİR GRUP: YEŞİL VE ERGUVAN LEKELİ SERAMİKLER

Muradiye ÖZTAŞKIN*

Özet

Karacahisar, günümüz Eskişehir ili sınırları içinde, Karacaşehir adıyla bilinen köy yerleşiminin kurulduğu yamacın platosu üzerinde yer alır. Anadolu'da stratejik bir merkeze kurulan Karacahisar, Türk-Bizans mücadelesinde önemli bir merkez konumundadır.

Yeşil ve Erguvan Lekeli Seramikler, Karacahisar seramik buluntuları arasında sayısal olarak en yoğun grubu oluşturur. Seramiklerin dokunulduğunda elde iz bırakan, kaygan hamur dokusu, bu seramiklerin en belirgin özelliğidir. Yeşil ve Erguvan Lekeli Seramiklerde sırı yapılan süsleme prensibi, açık yeşil yarı-şeffaf sır üzerine daha koyu yeşil ve kahverengi renkte, şeffaf sır ile sgraffito çizgilerin vurgulanması biçimindedir.

Anahtar Kelimeler: Ortaçağ, Kale, Seramik, Sgraffito, Sır

Abstract

A Medieval Ceramic Group from Karacahisar: Green and Purple Flecked Ceramics

Karacahisar lies on a plateau at the top of a hillside settlement known as Karacaşehir. Karacahisar, established a strategic center in Anatolia, is important point of Turkish-Byzantine warfare.

Green and Purple Flecked Ceramics are quantitatively abundant group of Karacahisar ceramic finds. Most distinctive feature of the ceramics is soapy touch of clay. Normative of ornament is based on green and brown transparent flecks done on lighter green glazed, mid-transparent surface. These colors emphasize sgraffito decoration.

Keywords: Medieval, Castle, Ceramic, Sgraffito, Glaze

Karacahisar Kalesi, Eskişehir kent merkezinin 7 km, Dorylaion'un 11 km güneybatısında, Porsuk çayının kenarında yer alan, denizden 1010 m yükseklikteki dik yamaçlı bir platonun batı ucuna kurulmuştur. Günümüz Eskişehir ili sınırları içinde, Karacaşehir adıyla bilinen köy yerleşiminin kurulduğu yamacın platosu üzerinde

* Öğr. Gör., Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü. Denizli. E.posta: muradiyeb@gmail.com

Karacahisar kazılarını yürüten ve Türkiye'de Bizans seramiği üzerine yapılan araştırmaların artması için yoğun çaba sarf eden sayın hocam Prof. Dr. Ebru Parman'a bilgisi ve desteği için teşekkürlerimi sunarım.